

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 121/2025-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Vladimírom Habiňákom, Brezová 10, Košice, proti postupu Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp.zn. 41P/82/2021 (pôvodne konanie vedené Okresným súdom Košice I pod sp. zn. 18P/129/2014) a Krajského súdu v Košiciach v konaniach vedených pod sp. zn. 8CoP/13/2021 a 8CoP/124/2023 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. 41P/82/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Postupom Krajského súdu v Košiciach v konaniach vedených pod sp. zn. 8CoP/13/2021 a 8CoP/124/2023 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **5 500 eur**, z ktorej **j e** jej Mestský súd Košice **p o v i n n ý** zaplatiť **5 000 eur** a Krajský súd v Košiciach **p o v i n n ý** zaplatiť **500 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Košice a Krajský súd v Košiciach **s ú p o v i n n é** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **485,12 eur** a zaplatiť ich spoločne a nerozdielne právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou doručenou 13. novembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto nálezu (pôvodne konanie vedené okresným súdom), ako aj postupom krajského súdu v napadnutých konaniach označených v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka navrhuje uloženie príkazu mestskému súdu konať bez zbytočných prietahov, ako aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 15 000 eur a náhradu trov konania v sume 485,12 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených, ako aj z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že sťažovateľka je účastníčkou napadnutého konania vedeného mestským súdom vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému, ktoré bolo iniciované návrhom otca maloletého 18. augusta 2014, ktorým tento navrhol zverenie maloletého do svojej osobnej starostlivosti. Sťažovateľka podala 3. septembra 2014 návrh, ktorým sa domáhala zverenia maloletého do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov (vec vedená pôvodne pod sp. zn. 11P/142/2014). Okresný súd 18. septembra 2014 spojil vec vedenú pôvodne pod sp. zn. 18P/129/2014 s vecou vedenou pod sp. zn. 11P/142/2014 na spoločné konanie ďalej vedené pod sp. zn. 18P/129/2014.

3. Dňa 15. apríla 2019 bol okresným súdom vydaný rozsudok, ktorým bol maloletý zverený do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov a zároveň upravený styk rodičov s maloletým. Okresný súd vydal 7. mája 2019, 26. februára 2020 a 19. novembra 2020 uznesenia, ktorými bola vykonaná oprava rozsudku okresného súdu z 15. apríla 2019. Na podklade odvolaní bol rozsudok okresného súdu z 15. apríla 2019 v znení opravných uznesení potvrdený ako vecne správny rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8CoP/13/2021 zo 17. marca 2021.

4. Dňa 12. augusta 2021 podala sťažovateľka návrh na zmenu úpravy práv a povinností k maloletému a návrh na nariadenie neodkladného opatrenia (vec vedená okresným súdom pod sp. zn. 41P/82/2021).

5. Na podklade dovolania podaného otcom bol rozsudok krajského súdu zo 17. marca 2021 zrušený uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/21/2021 z 24. februára 2022 pre existenciu vady zmätočnosti a vec vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie ďalej vedené pod sp. zn. 8CoP/91/2022.

6. Uznesením okresného súdu sp. zn. 41P/82/2021 z 30. mája 2022 bolo konanie vo veci návrhu podaného sťažovateľkou prerušené do právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 8CoP/91/2022.

7. Krajský súd uznesením sp. zn. 8CoP/91/2022 z 5. septembra 2022 zrušil rozsudok okresného súdu z 15. apríla 2019 v spojení s opravnými uzneseniami a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (vec vedená okresným súdom pod novou sp. zn. 41P/60/2022).

8. Dňa 11. októbra 2022 okresný súd uznesením č. k. 41P/82/2021-381 rozhodol o pokračovaní v prerušenom konaní vedenom pod sp. zn. 41P/82/2021 a o spojení s vecou vedenou pod sp. zn. 41P/60/2022 na spoločné konanie ďalej vedené pod sp. zn. 41P/82/2021.

9. Otec podal 8. marca 2023 návrh na nariadenie neodkladného opatrenia vo veci úpravy styku s maloletým, ktorý bol uznesením okresného súdu č. k. 41P/82/2021-507 z 28. marca 2023 zamietnutý. Uznesenie okresného súdu z 28. marca 2023 bolo uznesením krajského súdu sp. zn. 8CoP/124/2023 z 8. júna 2023 potvrdené.

10. Uznesenie krajského súdu z 8. júna 2023 bolo nálezom ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 454/2023 z 10. januára 2024 zrušené z dôvodu, že citovaným rozhodnutím odvolacieho súdu bolo porušené základného právo otca na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to pre porušenie procesnoprávných predpisov o funkčnej príslušnosti odvolacích súdov v súvislosti s tzv. novou súdnou mapou. Z uvedeného dôvodu bola vec po vrátení krajskému súdu postúpená Krajskému súdu v Prešove ako súdu funkčne príslušnému na rozhodnutie o odvolaní.

11. Krajský súd v Prešove následne uznesením sp. zn. 24CoP/23/2024 z 5. marca 2024 odmietol odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 28. marca 2023 z dôvodu, že uplynula časová limitácia neodkladného opatrenia.

12. Vec úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému sa v súčasnosti nachádza na mestskom súde, na ktorý s účinnosťou od 1. júna 2023 prešiel výkon súdnictva v tejto veci v súlade s ustanoveniami zákona č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov v znení neskorších predpisov, pričom vo veci bolo nariadené pojednávanie na 21. marec 2025.

13. Na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 21. marca 2025, mestský súd vec prejednal bez rozhodnutia v merite z dôvodu otcom vznesenej námietky zaujatosti zákonnej sudkyne. Pojednávanie bolo odročené na 25. apríl 2025, pričom spis bol na rozhodnutie o námietke zaujatosti predložený Krajskému súdu v Prešove 26. marca 2025.

14. Uznesením ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 121/2025 z 27. februára 2025 bola ústavná sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

15. Podstatou argumentácie je námietka existencie zbytočných priťahov s ohľadom na skutočnosť trvania celého súdneho konania, ktoré presahuje obdobie 10 rokov, pričom vec nie je právoplatne skončená. V čase podania návrhu maloletý Alain Olivier Roger navštevoval materskú školu, pričom dnes navštevuje deviaty ročník základnej školy.

16. Súd prvej inštancie opakovane vypočúva sťažovateľku (matku maloletého), otca a samotné maloleté dieťa. Vo veci súd prvej inštancie nariadil trikrát znalecké dokazovanie, pričom maloletý

sa od začatia konania v roku 2014 musel podrobiť znaleckému vyšetreniu celkovo šesťkrát, keďže vo veci bolo vypracovaných šesť znaleckých posudkov [znalecké posudky č. 34/2015 z 27. apríla 2015 (zadávateľ otec), č. 6/2015 zo 14. septembra 2015 (zadávateľ okresný súd), č. 48/2017 z 23. októbra 2017 a č. 92/2018 z 27. augusta 2018 (zadávateľ okresné riaditeľstvo Policajného zboru), č. 27/2018 z 19. februára 2018 (zadávateľ okresný súd), č. 38/2024 zo 7. augusta 2024 (zadávateľ mestský súd)].

17. K zbytočným priesťahom došlo aj z dôvodu porušenia zákona zo strany odvolacieho súdu tak, ako na to poukazuje najvyšší súd v uznesení z 24. februára 2022 a ústavný súd vo svojom náleze z 10. januára 2024.

18. Sťažovateľka zastáva názor, že priesťahy v napadnutom konaní sú spôsobené neefektívnou činnosťou, ako aj extrémnou dĺžkou napadnutého konania.

19. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľka odôvodňuje nepriaznivým vplyvom na svoje postavenie a dlhodobou frustráciou, ako aj pocitom straty dôvery v právny štát. Pocit frustrácie je umocnený finančnými výdavkami z dôvodu neprimerane dlhého vedenia konania.

III.

Vyjadrenia mestského súdu a krajského súdu

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

20. V reakcii na výzvu ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila Mgr. Nicola Kuzmiaková dočasne poverená výkonom funkcie podpredsedníčky mestského súdu prípisom sp. zn. SprV/228/2025 z 28. marca 2025, ktorá na podklade prehľadu procesných úkonov vykonaných vo veci uzatvorila, že tieto sa uskutočňujú v primeraných lehotách. Zdôraznila ďalej, že vo veci bolo nevyhnutné nariadiť znalecké dokazovanie, ako aj ustanoviť tlmočníka, a akcentovala, že sťažovateľkou žiadané finančné zadosťučinenie je neprimerane vysoké, a preto navrhla priznať jej ho v nižšej sume.

21. Prílohou vyjadrenia bolo stanovisko zákonnej sudkyne, ktorá poskytla podrobnejší prehľad vo veci vykonaných úkonov, na ktorého podklade konštatovala, že aj napriek tomu, že celková dĺžka konania je od roku 2014, nie je možné opomenúť to, že pôvodné konanie bolo právoplatne skončené v roku 2019 a rozsudok bol zrušený až v roku 2022, pričom v danom období prebiehalo už aj ďalšie konanie o zmene úpravy práv a povinností. Vo veci vedenej pod sp. zn. 41P/82/2021 sa koná plynulo. Pokiaľ aj dochádza k priesťahom, tak len z dôvodov na strane účastníkov konania, a to v dôsledku potreby prítomnosti tlmočníka na jednotlivých procesných úkonoch. Ústavnú sťažnosť preto označila za nedôvodnú.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

22. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila predsedníčka krajského súdu prípisom sp. zn. 1SprV/237/2025 zo 17. marca 2025, v ktorom k odvolaciemu konaniu vedenému pod sp. zn. 8CoP/13/2021 zdôraznila jeho krátke dvojmesačné trvanie, ako aj skutočnosť, že rozsudok vydaný v tomto konaní bol rozhodnutím dovolacieho súdu zrušený po takmer roku,

no krajský súd nemohol ovplyvniť dĺžku konania na dovolacom súde a dôvod zrušenia nie je v príčinnej súvislosti s dĺžkou konania na dovolacom súde.

23. Po následnom predložení veci odvolaciemu súdu v máji 2022 bola vec odvolacím súdom opätovne rozhodnutá v septembri 2022, t. j. po štyroch mesiacoch.

24. Odvolací súd vo veci vedenej pod sp. zn. 8CoP/124/2023 rozhodol po uplynutí jedného mesiaca a aj keď rozhodnutie bolo zrušené nálezom z 10. januára 2024, doba jedného mesiaca nemohla výrazným spôsobom ovplyvniť dĺžku trvania konania. Nevyhnutné je prihliadnuť na skutočnosť, že až do vydania tlačového komuniké najvyšším súdom 3. júla 2023 v občianskoprávnej veci sp. zn. 6NdC/19/2023 nebol jednoznačne ustálený výklad kauzálnej príslušnosti krajských súdov pri rozhodovaní v rodinnoprávnej agende vo veciach, ktoré začali pred 1. júnom 2023.

25. Vzhľadom na už uvedené skutočnosti krajský súd nesúhlasí s názorom sťažovateľky, že svojím postupom zaviniť, že konanie ako celok trvá viac ako 10 rokov.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

26. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní mestského súdu a krajského súdu, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce z predmetných spisov vzťahujúcich sa na napadnuté konania, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

27. Podstatou argumentácie sťažovateľky je námietka porušenia práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručených ústavou a dohovorom postupom mestského súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach vo veci starostlivosti o maloletého (úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému).

28. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už citovaných práv vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

29. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

30. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že rozhodovanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom nemožno považovať za vec právne zložitú, keďže prameňom práva pre rozhodnutie v danej veci je predovšetkým zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý je bežne v súdnej praxi aplikovaný.

31. Z hľadiska skutkovej zložitosti prerokúvanej veci možno s prihliadnutím na konkrétne okolnosti konštatovať, že vec patrí medzi skutkovo zložitejšie, keďže ide o prípad, v ktorom účastníci konania predostreli svoje rozdielne požiadavky týkajúce sa úpravy ich práv ako rodičov k maloletému dieťaťu, a to predovšetkým vo vzťahu k úprave zverenia maloletého do osobnej starostlivosti. O skutkovej zložitosti prejednávanej veci svedčí aj početnosť vykonávaných znaleckých dokazovaní, nevyhnutnosť ustanovenia tlmočníka pre potreby otca, ktorý je cudzím štátnym príslušníkom a v neposlednom rade aj skutočnosť vedenia trestného konania vo veci podozrenia z týrania maloletého.

32. Osobitne v prípadoch existencie rozdielnych názorových postojov rodičov maloletých detí, ako to bolo aj v tomto prípade, nadobúda dôležitosť transparentné, stabilné a jasné usporiadanie právnych pomerov k deťom, ktoré je z hľadiska budovania citových väzieb medzi deťmi a rodičmi predpokladom na vývoj normálnych prirodzených vzťahov, ale i predpokladom na zdravý vývoj samotného dieťaťa. Už uvádzané okolnosti preto odôvodňujú záver, že prerokovávaná vec je fakticky zložitejšia.

33. Súčasťou prvého kritéria je aj povaha prerokúvanej veci. V tomto kontexte ústavný súd poukazuje aj na judikatúru ESLP, v súlade s ktorou ak sú predmetom konania vzájomné vzťahy medzi rodičmi a deťmi, konaniu o týchto vzťahoch príslušné súdy majú venovať „mimoriadnu starostlivosť, pretože procesné omeškanie v takejto veci môže mať za následok *de facto* rozhodnutie o otázke predloženej súdu ešte pred samotným rozhodnutím príslušným súdom“ (k tomu pozri rozsudok ESLP vo veci H. proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 9580/81, rozsudok z 8. 7. 1987, § 85). V rámci tejto požiadavky sa potom podstatne mení aj pohľad na posúdenie prietahov v predmetnej veci vo vzťahu k právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručenému čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ktorého účelom je, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli čomu prebieha súdne konanie (m. m. II. ÚS 66/02, II. ÚS 80/2010).

34. Vzhľadom na uvedené ústavný súd aj v tomto prípade osobitne pri svojom rozhodovaní zohľadnil predmet a účel tohto konania, ako aj povahu a rozsah ujmy, ktorá na vzájomných vzťahoch medzi rodičmi a deťmi vzniká v dôsledku zbytočných prietahov v konaní o úprave právnych pomerov rodičov k maloletým deťom.

35. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky napadnutých konaní.

36. Z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní vyplýva, že sťažovateľka reagovala na výzvy mestského súdu v stanovených lehotách. Uplatňovanie práva sťažovateľky, ktorým iniciovala konanie o neodkladných opatreniach a uplatňovanie práva na podávanie opravných prostriedkov, nemožno bez ďalšieho považovať za dostatočné pre záver o tom,

že sťažovateľka svojím správaním prispela k predĺženiu napadnutých konaní (m. m. IV. ÚS 273/2020).

37. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietťahom, bol postup mestského súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

IV.1. K postupu mestského súdu v napadnutom konaní:

38. Z obsahu ústavnej sťažnosti, vyjadrenia mestského súdu a prehľadu procesných úkonov realizovaných v napadnutom konaní, ako aj z vlastnej rozhodovacej činnosti (konanie vedené na ústavnom súde pod sp. zn. I. ÚS 602/2023 vo veci ústavnej sťažnosti otca) ústavný súd zistil, že jednotlivé procesné úkony boli zo strany okresného súdu a následne mestského súdu uskutočňované v primeraných lehotách. Napriek tomu bez potreby podrobných analýz je pre ústavný súd podstatné, že napadnuté konanie vo veci starostlivosti o maloleté dieťa začalo v auguste 2014, a tým sa už jeho samotná dĺžka v trvaní viac ako desiatich rokov javí ako neprimeraná a ústavne neakceptovateľná, a to bez ohľadu na niektoré objektívne okolnosti, ktoré nemožno pričítať na ťarchu bývalého okresného súdu ani mestského súdu, ako napr. obdobia, keď sa súdny spis nachádzal mimo ich dispozície v dôsledku rozhodovania súdov vyššej inštancie o opravných prostriedkoch, či obdobie obmedzenej činnosti súdov z dôvodu bezpečnostných opatrení v súvislosti s pandemickou situáciou COVID-19 (porovnaj I. ÚS 602/2023).

39. Z obsahu spisového materiálu je nesporné, že k vydaniu v poradí prvého meritórneho rozhodnutia vo veci došlo pomalým postupom súdu prvej inštancie až po uplynutí viac ako štyroch rokov od podania návrhu (body 2 a 3 tohto nálezu). Okrem toho nesústreďeným bol postup okresného súdu súvisiaci s meritórnym rozhodovaním, ktorý si vyžiadal vydanie troch opravných uznesení, ako aj vrátenie spisu zo strany odvolacieho súdu ako predčasne predloženého pre nesprávne číslovanie listov súdneho spisu, ako aj z dôvodu zjavných nesprávností vo výrokoch meritórneho rozhodnutia. Nesústreďený postup okresného súdu spôsobil, že spis bol na rozhodnutie o odvolaní, ktoré bolo podané v júni 2019, predložený perfektne odvolaciemu súdu až v januári 2021.

40. V dôsledku zrušenia následne vydaného meritórneho rozhodnutia odvolacieho súdu na podklade rozhodnutia dovolacieho súdu a zrušením rozsudku okresného súdu z 15. apríla 2019 uznesením krajského súdu sp. zn. 8CoP/91/2022 z 5. septembra 2022 sa vec opätovne vrátila súdu prvej inštancie na nové prejednanie a rozhodnutie v septembri 2022 (body 5 a 7 tohto nálezu). Dôvodom na takýto postup bolo zistenie, že plynutím času od posledného meritórneho rozhodnutia vo veci došlo k takým novým skutočnostiam, ktoré zásadným spôsobom zmenili skutkový stav, čo si vyžiadalo vykonanie dokazovania na účely zistenia skutočného stavu veci (bod 39 uznesenia krajského súdu sp. zn. 8CoP/91/2022 z 5. septembra 2022). Po vrátení veci súdu prvej inštancie v septembri 2022 bolo v auguste 2023 mestským súdom, na ktorý prešiel výkon súdництва v označenej veci (bod 12 tohto nálezu), nariadené znalecké dokazovanie, pričom znalecký posudok bol predložený v auguste 2024. Neaktívnym a pomalým postupom súdu prvej inštancie však predmetné konanie nie je ani po viac ako desiatich rokoch od podania pôvodného návrhu

právoplatne skončené, pričom vo veci nebol vydaný do času meritórneho prerokovania ústavnej sťažnosti meritórny rozsudok ani na súde prvej inštancie, čo v kontexte predmetu konania, ktorým je úprava práv a povinností k maloletému, ktorý si vyžaduje od súdu postup s výnimočnou starostlivosťou i promptnosťou vykonávania procesných úkonov, vedie k záveru, že napadnuté konanie vedené mestským súdom už len samotnou dĺžkou vykazuje zbytočné prietahy.

41. Na už uvedený záver nemá vplyv ani to, že vo veci bolo meritórne rozhodnuté súdom prvej inštancie v roku 2019, keďže následným neefektívnym postupom vo veci konajúcich súdov a z dôvodu potreby zisťovania skutočného stavu veci (plynutím času došlo k zmene zásadných skutočností) sa obnovila právna neistota sťažovateľky. Súčasťou už stabilnej judikatúry ústavného súdu s odkazom na judikatúru ESLP je nutnosť zohľadňovania konania vo veci podaného návrhu či žaloby komplexne, berúc do úvahy celkovú dobu konania vo veci [Bako proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 60227/00, rozhodnutie ESLP o prijateľnosti z 15. 3. 2005; SOFTEL spol. s r.o. proti Slovenskej republike (č. 2), sťažnosť č. 32836/06, rozsudok ESLP zo 16. 12. 2008, § 21; k tomu pozri aj nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 287/2018 zo 14. novembra 2018].

42. Na podklade skutočností uvedených v bodoch 38 až 41 tohto nálezu ústavný súd dospel k záveru, že mestský súd v napadnutom konaní pomalým a nesústredeným postupom nezvolil taký procesný postup, ktorý by smeroval k efektívnemu a rýchlemu rozhodnutiu vo veci samej, a tým aj k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádzala. Postupom mestského súdu v napadnutom konaní o návrhu, o ktorom nie je ku dňu prerokovania ústavnej sťažnosti meritórne rozhodnuté dobu dlhšiu ako 10 rokov, preto došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výrokovej časti tohto nálezu).

IV.2. K postupu krajského súdu v napadnutých konaniach:

43. Vo vzťahu k postupu krajského súdu v napadnutých konaniach ústavný súd identifikoval neefektívnu činnosť, a to v kontexte záverov, ktoré vyslovili najvyšší súd rozhodujúci v dovolacom konaní, ako aj samotný ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti (k tomu pozri body 5 a 10 tohto nálezu).

44. Dôvodom zrušenia rozsudku krajského súdu sp. zn. 8CoP/13/2021 zo 17. marca 2021 bola, ako to z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/21/2021 z 24. februára 2022 vyplýva, procesná vada v postupe odvolacieho súdu spočívajúca v nedoručení vyjadrení účastníka konania druhému účastníkovi, ktorá zaťažila odvolacie konanie zmätočnosťou a vyžiadala si opätovné prejednanie odvolania v novom odvolacom konaní.

45. Nálezom ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 454/2023 z 10. januára 2024 bolo v súvislosti s rozhodovaním krajského súdu v konaní sp. zn. 8CoP/124/2023 o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vyslovené porušenie práv otca maloletého z dôvodu pochybenia krajského súdu, ktorý vo veci odvolania rozhodol aj napriek chýbajúcej funkčnej príslušnosti, ktorá patrila Krajskému súdu v Prešove. Aj v tomto prípade procesné pochybenie krajského súdu viedlo k nutnosti predloženia odvolania na opätovné rozhodnutie, čo nepochybné viedlo k celkovému predĺženiu napadnutého konania.

46. Keďže neefektívnym postupom krajského súdu v napadnutých konaniach došlo v konečnom dôsledku k predĺženiu napadnutého konania, v tomto smere sú argumenty predsedníčky krajského súdu o tom, že odvolací súd rozhodol v primeraných lehotách, bez väčšej právnej relevancie. Ústavný súd tu zdôrazňuje, že záver o existencii zbytočných prietahov nezaložil na jednoduchom matematickom sčítaní doby rozhodovania odvolacieho súdu, prípadne rozhodovania najvyššieho súdu či ústavného súdu, ale na neefektívnom postupe odvolacieho súdu, ktorý viedol k celkovému predĺženiu napadnutého konania, keďže si vyžiadal sa vecou odvolaní opätovne zaoberať.

47. Označeným neefektívnym postupom krajského súdu preto došlo v napadnutých konaniach k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 2 výrokovej časti tohto nálezu).

V.

Príkaz konať vo veci a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

48. Mestský súd síce do času rozhodnutia o ústavnej sťažnosti nerozhodol v merite veci, no zo zistení ústavného súdu vyplýva, že v napadnutom konaní bol mestskému súdu nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 602/2023 z 19. decembra 2023 uložený príkaz v napadnutom konaní postupovať bez zbytočných prietahov, čo je dôvodom, pre ktorý totožný príkaz ústavný súd opätovne neuložil, a preto predmetnému návrhu na jeho uloženie nevyhovel (bod 5 výrokovej časti tohto nálezu).

49. Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 15 000 eur z dôvodov uvádzaných v bode 19 tohto nálezu.

50. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

51. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä intenzitu a rozsah konštatovaného porušenia práv sťažovateľky zaručených ústavou a dohovorom, berúc do úvahy mimoriadne citlivú povahu predmetu napadnutého konania, ako aj jeho význam pre sťažovateľku a prihliadajúc na skutkovú zložitosť prejednávanej veci, ako aj zistené nedostatky v postupe mestského súdu a krajského súdu, ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 5 500 eur, z ktorej mestský súd je povinný zaplatiť 5 000 eur a krajský súd 500 eur. Ústavný súd preto rozhodol vo veci primeraného finančného zadosťučinenia tak, ako to je uvedené v bode 3 výrokovej časti tohto nálezu.

52. Vzhľadom na priznanie finančného zadosťučinenia v sume 5 500 eur oproti sťažovateľkou navrhovanej sume 15 000 eur vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výrokovej časti tohto nálezu).

VI. Trovy konania

53. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 485,12 eur v súlade s návrhom na rozhodnutie o náhrade trov konania, ktorým je viazaný, ako to vyplynulo z ústavnej sťažnosti (bod 4 výrokovej časti tohto nálezu), keďže požadovaná suma neprekračuje sumu, na ktorú by vznikol nárok podľa príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

54. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú mestský súd a krajský súd povinné zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2025

**Jana Baricová
predsedníčka senátu**